

POROČILO O SLUČAJNIH NAJDBAH V SLOVENIJI

Stane Gabrovec

V tem poročilu so objavljene nekatere slučajne najdbe iz l. 1953, o katerih so lastniki zemljišč, kjer so bili arheološki ostanki najdeni, sami obvestili muzej, ali pa je zanje Narodni muzej oz. arheološki referat pri Zavodu za varstvo spomenikov zvedel posredno. V poročilo so vključena že znana in nepoznana najdišča, ki iz različnih vzrokov (močno zazidano ali uničeno najdišče) najbrž ne bodo v doglednem času predmet večjih arheoloških del, prav pa je, da so tako predmeti kot najdišča v evidenci. Na drugi strani poročilo obravnava nekatera najdišča, ki tako po svoji znanstveni problematiki kakor tudi sicer opozarjajo na potrebo sistematičnih izkopavanj.

1. Križevska vas (Sv. Križ) pri Moravčah

Sv. Križ leži v hribovju severno od Save med Lazami in Jevnico cca. 600 m visoko. Vas je do sedaj znana v arheološki literaturi le po poročilu v Zborniku za umetnostno zgodovino,¹ kjer Ložar poroča o odkritju prezbiterijske poznogotske cerkve. Leta 1938 je naletel posestnik Vodnik, p. d. Vodenski mežnar, Sv. Križ 98 (pred letom 1918 št. 1), pri gradnji gospodarskega poslopja na stare zidove. Ta in poznejša dela so bila povod odkritju stare, po Ložarju poznogotske cerkve. Tedanje odkritje je bilo, kot poudarja že Ložar, arheološko zanimiv in precej redek primer cerkvene stavbe, ki je bila v novejših časih iz neznanih vzrokov porušena in je postala arheološki objekt. Nova cerkev je bila zgrajena na drugem, oddaljenjšem mestu.

Med zadnjo svetovno vojno so Nemci vas porušili in med drugimi tudi vsa stanovanjska in gospodarska poslopja posestnika Vodnika. Pri gradnji novih prostorov (l. 1950 stanovanjske hiše in 1953 svinjaka) je bilo mogoče ne samo dobiti natančnejši tloris stare cerkve, ampak tudi ugotoviti, da kaže isto mesto znake naselitve, ki segajo še v zgodnjo rimsko dobo.

V vzhodnem podaljšku prezbiterijske poznogotske cerkve je gospodar pri gradnji svinjaka spomladi 1953 naletel na ostanke rimske stavbe, od katere je bil en prostor pokrit z mozaikom. Prostor meri 2,5 × 1 m in sega še pod prezbiterijsko poznejšo cerkev, medtem ko je cerkvena ladja toliko

¹ Ložar, ZUZ 16, 1939—40, 104 ss.

Sl. 1. Sv. Križ nad Moravčami
Rimski mozaik

Sl. 2. Sv. Križ nad Moravčami. Rimski mozaik (detajl)

nižja, da je že uničila tla rimske stavbe. Dokaz za to so tudi ohranjeni cerkveni zidovi, v katerih se dobe zazidani razmeroma bogati ostanki rimskega mozaika.² To kaže na drugi strani tudi na to, da smemo računati na precejšnjo razsežnost rimske stavbe, kakor tudi na dejstvo, da ohranjeni in fragmentarno odkrit mozaični prostor, ni bil edini te vrste.

Ohranjeni rimski zidovi, ki obdajajo mozaični prostor, so solidne, očitno zgodnje izdelave, debeli 0,40 m. Od tega prostora gresta proti vzhodu še dva tanjša zidova, ki pa nato izgineta. To je vse, kar smo mogli ugotoviti o zidovju rimske arhitekture. Pripomniti pa moram, da sem prišel na mesto tik pred zazidavo prostora, da celotni prostor ni bil nikoli v celoti tako odprt kot ga kaže načrt, ampak, da je bilo marsikaj treba rekonstruirati po zelo zanesljivem pripovedovanju gospodarja g. Vodnika. Po ohranjenih ostankih, ki so bili delno v ta namen ponovno odkriti, in njegovem pripovedovanju, je študent I. Ribič napravil tudi načrt, ki delno korigira Ložarjevega,³ predvsem pa so v njega vnesene ugotovitve po letu 1950. Načrt je v toliko shematiziran, da zidove, ki so bili pri poznejših modernih gradbah uničeni, ne podaja črtkasto, ampak prav tako zrisano.

Mozaik (sl. 1, 2) je bil slabo ohranjen. Ornament je trobarven. Rdeči, beli in črni kamenčki — rdeči so iz opeke — sestavljajo rob mozaika, notranjost pa je s pasom črnih in rdečih kamenčkov na beli podlagi ornamentirana s kombinacijo nekako luskinasto razdeljenih polkrogov, v polkrogih je ornament v obliki lista. Približno 1 cm² veliki mozaični kamenčki (tesserae ali tessellae) so vdeleni na 5 cm debelo podlago iz malte. Mozaik je ostal na terenu.

Za točno datiranje mozaika nimamo gotovih prijemov. Čeprav poznamo veliko število rimskih mozaikov, je to področje arheologije precej neobdelano, že če govorimo o mozaiku na splošno,⁴ kaj šele če pomislimo na študijsko obdelavo mozaika na slovenskih tleh in njegovo specifično problematiko. Tudi rimske stavbe, v kateri se mozaik nahaja, ne moremo časovno natančneje opredeliti. Glede na dobro, solidno gradnjo bi vsekakor smeli domnevati zgodnejši čas, konkretnije, dobo pred markomanskimi vpadi. Kot rečeno pa bi lahko točnejšo sodbo dala podrobnejša analiza ne najboljše ohranjenega mozaika. Pri tem je treba upoštevati tudi možnost, da mozaik ni že iz prve gradbene periode, ampak da je lahko poznejši. Za zgodnjo datacijo rimskega kompleksa bi govoril bolj kot mozaik tudi fragment rimskega nagrobnika, ki je bil najden na istem mestu že v sekundarni uporabi. Služil je kot praznik starogotske cerkve. Dasi je bil najden že v drugotni legi, vendar očitno ni bil prinesen od daleč in verjetno spada v čas rimske arhitekture.

Od nagrobnika je ohranjen fragmentarno dvakrat prelomljeni zgornji (sl. 5) in posebej spodnji del (sl. 4, 5). Sredina je izgubljena. Služil je, kot

² V cerkvene stene vzdane fragmente omenja že Ložar l. c. 105. Njegovo poročilo je treba v toliko popraviti, da mozaik ni od prezbiterija pozno-gotske cerkve, ampak iz starejše rimske arhitekture, za katero Ložar še ni vedel.

³ L. c. 105.

⁴ Cfr. Wollanka, JöI 25, 1929, 7.

Sl. 3. Sv. Križ nad Moravčami. Vrhnji del nagrobnika

Sl. 4. Sv. Križ nad Moravčami
Spodnji del nagrobnika

že omenjeno, za prag pri vratih cerkve. Večji del vrhnjega nagrobnika je bil zazidan, zato so črke in ornament v dobrem stanju. Spodnji del pa je ležal prosto in so zaradi tega črke močno zlizane in komaj še vidne. Nagrobnik je iz domačega apnenčevega kamna, kot se dobi v vasi, kar tudi potrjuje misel, da ga niso prinesli od daleč. Izdolbena jamica v vrhnjem delu nagrobnika je od ležišča vrat. Središče vrhnjega dela spomenika nad napisom zavzema zatrep, čigar stranici sta bogato profilirani, v sredini je peterolistna rozeta. V njej je upodobljen križ. Ob zunanjih krakih ležita dva sicer dobro, a bolj rustično izdelana delfina. Vrhnji del je širok 74 cm, do 54 cm visok in debel 18 cm. Spodnji del je iz istega kamna, ohranjen

Sl. 5. Sv. Križ nad Moravčami. Spodnji del nagrobnika (detajl)

v enem kosu. Jasno se loči spodnji del, ki je bil v zemlji, od napisne plošče. Ta ni ohranjena v vsej širini, ampak je na levi bolj ali manj okrušena. Sedaj ohranjena širina znaša do 69 cm, ohranjen je v višini do 87 cm, debelina je ista, 18 cm. Oba dela sta od istega nagrobnika, čeprav zaradi uničenega srednjega dela ne bi bilo popolnoma nemogoče, vsaj teoretično, da gre za dva spomenika. Prvi videz to misel celo nakazuje: značaj velikih dobro ohranjenih črk iz zgornje polovice in komaj še vidnih, izlizanih, iz spodnje je na prvi pogled drugačen, vendar gre to na račun na eni strani prav dobre ohranjenosti črk in na drugi zaradi uporabe do konca izlizanih Ostanki napisa se glase:

[T(ito)?] Cesernio

..... [Secu?]ndo

.....

..... [Secu]ndin[us]

[p]arentibus v(ivi) fecerunt.

L(ocus) m(onumenti) qu(o)q(uo) v(ersus) p(edes) XXX

Od gentilnega imena *Cesernius* je od prve črke ohranjena le rahla sled zgornje črtice črke C, ki jo je z gotovostjo tolmačiti kot C. Pred imenom je še dosti prostora za praenomen. *Titus* sem dopolnil po AIJ 176 in 177, možen je seveda tudi drugačen praenomen. Spomenik je torej nekdo postavil *Ceserniu*; ime ni neznano na naših rimskih nagrobnikih. Predvsem je tu omeniti dva emonska napisa AIJ 176 in 177 in napis z Spodnjih Gamelj AIJ 209. V emonskih se omenjata obakrat osvobojenca, enkrat T. *Caesernius Assupae I. Diphilus Aquileiae sexvir*, drugič T. *Caesernius T. I. Januarius*, prav tako *sexvir*, v napisu iz Spodnjih Gamelj pa L. *Caesernius Primitivos, quinquevir in decurialis collegii fabrum*.

Dopolnjeni imeni *Secundus* in *Secundinus* nista popolnoma sigurni, od prvega je ohranjen le -NDO, od drugega pa je še dobro vidna skupina črk -NDIN, pred prvim N je še hasta V-ja, spodnji fragmenti predstojećih črk pa se tudi ne upirajo danemu branju. Druga vrsta spodnjega dela nagrobnika je jasna, prav tako tretja oz. zadnja, vsaj po pomenu. Le okrajšava za sicer gotovi *quoquoversus* je malo dvoumna. Jasno je še viden prvi QV, tretja črka je teoretično Q ali O in nato je po presledku za ožjo črko zopet dobro vidna leva hasta od V. Običajna okrajšava za *quoquoversus pedes* je QQ(V)P in se dobi prav na emonskih spomenikih (CIL III 3869, 3875, 3885), vendar prinaša napis CIL III 3869 v prvem zapisku (Mitth. für Krain 1848, str. 91) isto okrajšavo kot je naša, ki jo je nato Mommsen korigiral v običajno formulo. Črke iz zgornjega dela nagrobnika so visoke 6,5–7,5 cm in široke od 5–7 cm, pri spodnjem delu pa so črke visoke 4,5 cm, široke 3–3,5 cm. Oba nagrobnika sta na terenu in bosta vzdana v gospodarjevo poslopje.

Izdelava vrhnjega dela nagrobnika govori za zgodnji čas: konec prvega, začetek drugega stoletja. Tudi ostali nagrobniki *Caesernijev* iz Emone in Spodnjih Gamelj spadajo v zgodnji čas. Dasi dajem tu le poročilo o najdbah, moram omeniti še križ v sredini rozete; paralele za to daje Klemenc,⁵ ko objavlja nagrobnik, ki so ga našli v sekundarni legi na Aškerčevi ulici v Ljubljani, kjer ima rozeta prav tako križ, spomenik pa sodi približno v isto dobo. Klemenc domneva, da bi bilo križ možno tolmačiti že kot krščanski simbol. Za to drzno domnevo tudi naš spomenik ne daje opore.

V rimsko dobo spada tudi sarkofag (sl. 6), ki je bil najden neposredno vzhodno od prostora z mozaičnim tlakom (glej načrt). Sarkofag je bil z daljšo stranjo obrnjen v smeri zahod—vzhod in tudi že sekundarno uporabljen za pokop dveh staroslovenskih skeletov. Sarkofag je fragmentarno ohranjen, večkrat prelomljen, na vrhu delno odbit. Dolg je 195 cm, širok 71 cm, visok do 40 cm. Stene so do 12 cm debele. Sarkofag je neprofiliran, brez pokrova, izdelan iz moravškega apnenčevega kamna. Dolžina sarkofaga kaže na nežgan grob. Glede na to ugotovitev je vsekakor umestno postaviti vprašanje, v koliko smemo sarkofag postaviti v zvezo z nagrobnikom in arhitekturo, ki smo jo domnevno postavili tudi v čas rimskega nagrobnika. Za časa nagrobnika pri nas skoraj ne moremo misliti na nežgan pokop. Torej je treba računati z daljšo naselitvijo in pokopavanjem

⁵ AV I, 1950, 116 ss.

v rimskem času na istem mestu. Kajti tudi sarkofag, čeprav drugotno uporabljen, ni mogel priti od daleč. S tem pa moramo računati tudi na daljši obstoj arhitekture, tudi še po markomanskih vojskah, vsaj še v tretjem stoletju.

S tem pa danes tako neizrazito mesto še daleč ni izčrpalo starih ostankov. Kot že omenjeno sta bila v rimskem sarkofagu pokopana dva Staroslovenca. In sicer so bile v samem sarkofagu kosti odraslega skeleta,

Sl. 6. Sv. Križ nad Moravčami. Sarkofag

ki je imel ob glavi uhan, nad njim pa je bil otroški skelet. Obsenčni obročki so bili po izpovedi gospodarja v zemlji nad odraslim skeletom in pripadajo otroškemu. Kostni niso ohranjene, pač pa je gospodar ohranil privedke in jih podaril Narodnemu muzeju.

1. Bronast uhan lunastega tipa z vložnim emajlom. Lunasta ploščica ima na zgornjem robu v sredini nastavek v obliki trna. Spodnji rob je prav rahlo nazobčan. Zelen emajl poudarja obliko lunaste ploščice. Velikost $5 \times 3,7$ cm. Risba 1.

2. Obsenčni obroček iz bronastega s stožčasto zaključenima koncema. Pr. 4,4 cm, deb. žice 0,2 cm. Risba 4.

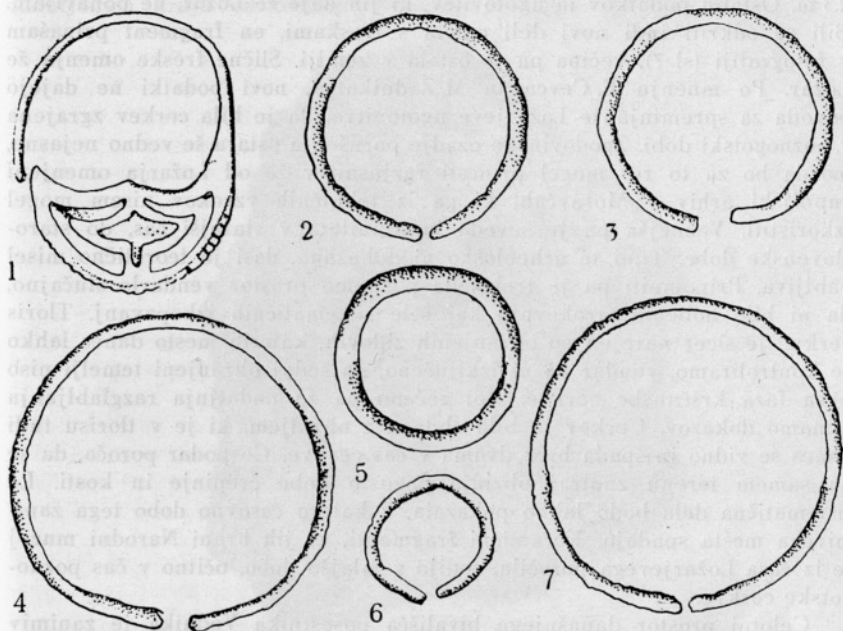
3. Obsenčni obroček iz bronaste žice, s stožčasto zaključenima koncema. Pr. 4,3 cm, deb. žice 0,2 cm. Risba 7.

4. Obsenčni obroček iz bronaste žice z nesklenjenima enostavnima koncema. Pr. 3,1 cm, deb. žice 0,2 cm. Risba 5.

5. Obsenčni obroček iz bronaste žice z nesklenjenima koncema, čeprav so ti zaključki komaj zaznatni. Pr. 3,2 cm, deb. žice 0,2 cm. Risba 2.

6. Obsenčni obroček iz bronaste žice z nesklenjenima, toda stikajočima se koncema. Eden se končuje v dvojnem stožcu. Pr. 1,8 cm, deb. žice 0,15 cm. Risba 6.

7. Prstan, sklenjen, iz bronasto srebrne zlitine okroglega preseka. Izdelan je slabo in nenatančno. Pr. 2,5 cm, deb. žice do 0,3 cm. Risba 5.

Risba 1—7. Sv. Križ nad Moravčami. Staroslovensko gradivo

Gradivo je torej tipično ketlaško in ga moramo datirati v konec devetega ali v deseto stoletje. To je seveda čisto okvirna datacija in jo lahko eventualne bodoče najdbe še nebitveno korigirajo. Bolj kot datacija, ki na podlagi ugotovljenega gradiva ni problematična, je važna ugotovitev pokopa v sarkofagu. Ta je očitno rimski in so ga Staroslovenci uporabili drugotno, ne pa tudi izdelali. Za to misel dajo antični ostanki na istem mestu vso podlago, enakega mnenja je za slične pokope v Dalmaciji tudi Korošec.⁶ Druga ugotovitev pa je naseljenost tega kraja po naših prednikih v tem času na področju, kjer slovanske najdbe niso tako pogoste. Sv. Križ pri Moravčah je geografsko vezni člen med Ljubljano, Rojami pri Moravčah in najdišči v kamniškem okraju. Čisto ketlaški značaj najdb v tem krogu je razumljiv.

⁶ Uvod v materialno kulturo Slovanov zgodnjega srednjega veka. Lj. 1952, str. 90. Na istem mestu tudi ostala literatura z obravnavo slovanskega pokopa v sarkofagih.

Z novejšimi deli je izpopolnjena tudi podoba poznogotske cerkve, katera edina je bila znana že prej in o kateri poroča Ložar. Priloženi tloris daje celotno sliko stavbe, od katere je Ložar lahko ugotovil le prez-biterij in nekoliko popravlja Ložarjev tloris. Po novih ugotovitvah je bila cerkvena ladja dolga 13,5 m, široka 8,9 m, zvonik je kvadraten, stranica meri 3,3 m, stene prezbiterijske so dolge 2,6 m, razen najvzhodnejše, ki meri 2,5 m. Ostalih podatkov in ugotovitev, ki jih daje že Ložar, ne ponavljam. Bili so odkriti tudi novi deli ometa s freskami, en fragment prinašam v fotografiji (sl. 7), večina pa je ostala v zemlji. Slične freske omenja že Ložar. Po mnenju E. Cevca in M. Zadnikarja, novi podatki ne dajejo povoda za spreminjanje Ložarjeve ugotovitve, da je bila cerkev zgrajena v poznogotski dobi. Zgodovinsko ozadje porušenja ostaja še vedno nejasno, morda bo za to res mogel prinesiti razjasnitev že od Ložarja omenjeni župnijski arhiv v Moravčah, ki ga iz tehničnih vzrokov nisem mogel izkoristiti. Važnejša pa je seveda kontinuiteta v starejši čas, do staro-slovenske dobe. Tudi ta arheološko ni dokazana, dasi je teoretično misel vabljiva. Pripomniti pa je treba, da poznamo prostor vendarle slučajno, da ni bilo nobenih strokovnih kaj šele sistematičnih izkopavanj. Tloris cerkve je sicer narejen po ohranjenih zidovih, katerih mesto danes lahko še kontroliramo, vendar pa ni izključeno, da sedaj ohranjeni temelji niso prva faza krščanske cerkve. Kot rečeno pa za nadaljnja razglabljanja nimamo dokazov. Cerkev je bila obdana z obzidjem, ki je v tlorisu tudi danes še vidno in spada brez dvoma v čas cerkve. Gospodar poroča, da se na samem terenu znotraj obzidja pogosto dobe črepinje in kosti. Le sistematična dela bodo lahko pokazala, v katero časovno dobo tega zanimivega mesta spadajo. Keramični fragmenti, ki jih hrani Narodni muzej še iz časa Ložarjevega poročila, sodijo v mlajšo dobo, očitno v čas poznogotske cerkve.

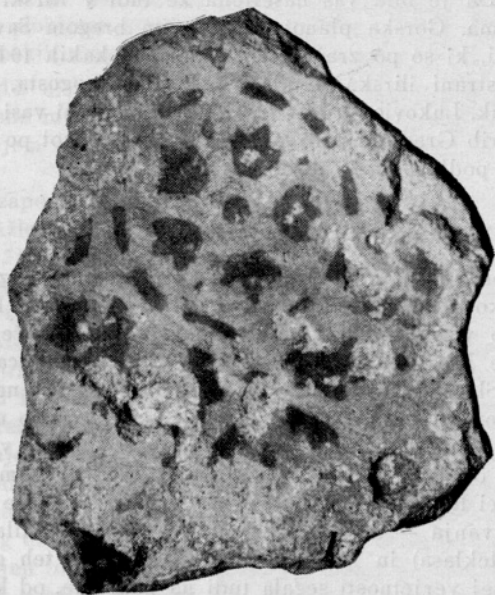
Celotni prostor današnjega bivališča posestnika Vodnika je zanimiv primer skoraj kontinuitetne naselitve. Če se vprašamo po vzroku te dolgotrajne naseljenosti na tem, na zunaj izrazito nepomembnem kraju, lahko rečemo, da je bila za vso nadaljnjo naselitev tega mesta očitno odločilna prva rimska stavba, to pa so zgradili na tem mestu verjetno zaradi močnega studenca, ki tu izvira in daje vedno dovolj dobre vode. Ruševine antične arhitekture so privabile nove slovenske naseljence, da so tu pokopavali — običaj ni niti nenavaden niti nov — spomin na te stare pokope pa je verjetno tudi dal misel, da se tu zgradi krščanska cerkev,⁷ v kolikor niso bile za to odločilne prav tako ruševine rimske stavbe, ki so nudile na samem mestu obilen gradbeni material. Da je bil ta dejansko uporabljen, nam govore ostanki rimskega mozaika v stenah cerkve. Prvi

⁷ Cfr. Kastelic, ZC 6—7, 1953 (Kosov zbornik), 107. kjer avtor loči grobišča okrog cerkve (Mengeš, Komenda, Ljubljana itd.), v nasprotju z Bledom, Bohinjem, Ptujem in s tem nakazuje vprašanje: ali so po dokončnem pokristjanjenju Slovenci postavili enostavno cerkev na nekdanjo nekropolo, segajočo še v poganski čas, ali pa so po utrditvi cerkvene organizacije prestavili pokopališče na mesto okrog nove cerkve. Je torej nekropola pogojevala nastanek cerkve ali obratno? Možni so seveda ob istem času obojni primeri.

vzrok za postavitev cerkve je bil močnejši v starejšem času, če torej vendar ne izpustimo iz vida danes resda popolnoma teoretične in nedokazane podstavke, da omenjena poznogotska cerkev le ni bila prva krščanska cerkev na tem mestu. Tudi za postavitev kmetijskih poslopij je soodločala prisotnost gradbenega materiala na samem mestu.

Da je bila rimska arhitektura z mozaikom postavljena na tako oddaljenem kraju od tedanjih rimskih centrov, tudi cest, je nekoliko

Sl. 7. Sv. Križ nad Moravčami
Fragmet freske iz gotske cerkve

čudno, dasi imamo tudi za to paralele. Ker mislim, da je treba nagrobnik in arhitekturo pripisati istemu lastniku, bo treba prisotnost rimske arhitekture razložiti z dejavnostjo familije Caesernijev, osvobodencev, med katerimi je morda treba videti tudi sorodstveno zvezo. Z napisov AIJ 176, 177 in 209 vidimo, da so vršili tudi javne službe; v prvih dveh primerih duhovniško, za katero so se potegovali predvsem osvobodenci, ki jim je bila druga kariera zaprta,⁸ L. Caesernius pa je bil poleg tega še decurialis collegii fabrum. Očividno imamo opravka z bogato družino, ki je težila tudi za tem, da se javno uveljavi. Caesernie poznamo tudi iz Aquileje, tudi T. Caesernius Assupae libertus Diphilus je bil sexvir v Aquileji (AIJ 176). Pri tem je vsekakor zanimivo tudi to, da je bil osvobodjenec nekega Ilira, Assupa, je namreč po vsej verjetnosti ilirsko ime.⁹ Čas nastanka rimske arhitekture je vsekakor treba postaviti v prvo stoletje.

⁸ Saria, GMDS 16, 1955, 124 s.

⁹ Saria, l. c. 125.

Kako dolgo je rimska vila ostala še naseljena, je nemogoče reči, ker nimamo podatkov. Prisotnost sarkofaga, torej pokopa, ki ga prav tako po vsej verjetnosti ni ločiti od prebivalcev te rimske arhitekture, bi dala slutiti vsaj še tretje stoletje, torej odločno še čas po markomanskih vojskah.

Vsa arheološka preteklost Sv. Križa je zaenkrat strnjeno ugotovljena le na domačiji posestnika Vodnika in sega, kot smo videli, v zgodnjem-rimsko dobo. Da je bila vas naseljena že tudi v ilirski dobi skoraj ne more biti dvoma. Gorska planota nad levim bregom Save je v strnjeni zvezi z Vačami, ki so po zračni črti oddaljene kakih 10 km od Sv. Križa. Na kamniški strani ilirska najdišča niso tako pogosta, vendar obstoje: Mengeš, Kamnik, Lukovica i. dr. Ilirskih najdb v sami vasi še ni izpričanih, vendar daje hrib Gradišče pod vasjo že po imenu kot po oblikovanju tal, že otipljivejšo podlago za to domnevo.

2. Straža pri Št. Rupertu

Vas leži pod Veselo goro, na njenem južnem vznožju, zahodno od ceste, ki vodi z Rakovnika v Št. Rupert, v Mirenski dolini, ki je bila gosto naseljena tako v halštatski kot v rimski dobi. Središče prazgodovinske naseljenosti je bil Mokronog in njegova bližnja okolica, kjer poznamo v Ostrožniku, Slepšku, Sv. Križu tako najstarejše ilirske najdbe na Dolenjskem kot najpomembnejše keltsko najdišče. Iliri pa niso naselili le vzhodnega področja doline, ampak vso dolino oz. boljše višine v njej in ob njej. Iz neposredne okolice je treba omeniti gradišče na sami Veseli gori in gomile v okolici Rakovnika, ki so jih prvič preiskovali že leta 1951. Znana so nam izkopavanja — žal ne predmeti — na teh gomilah še iz let 1873 (izkopaval I. Steklasa) in 1883 (Pečnik).¹⁰ Kompleks teh gomil in izkopavanja so po vsej verjetnosti segala tudi na področje, od koder izvirajo tu objavljene najdbe. Nekaj desetih metrov od glavne ceste Rakovnik—Št. Rupert, tik pod potjo, ki vodi od omenjene glavne poti v samo vas Stražo, ima posestnik Zupančič, Straža 30, nasproti svoje domačije njivo, iz katere je 28. marca 1953 izkopal grobove in raztresene posamezne predmete, ki so predmet poročila. Omenjena njiva leži na danes močno splaniranem terenu, kjer je bil včasih gozd. Po pripovedovanju gospodarja je bil teren pred planiranjem ponekod tudi po tri metre višji. Ta gozd je grof Barbo v času med obema vojnama prodal kmetom. Sem moramo brez dvoma lokalizirati vsaj del gomil, ki jih omenjajo poročila okrog Rakovnika.¹¹ V kolikor niso gomil na tem mestu prekopali že v omenjenih letih, so bile za časa krčenja gozda in planiranja med obema vojnama uničene. Grof Barbo si je pri prodaji tega zemljišča zagotovil, da mu kmetje izročijo vse arheološke predmete, na katere bi pri svojih delih naleteli, delno pa je še tudi sam kopal v tem času. Kmetje so predmete vsaj delno grofu tudi oddajali. V grofovi zbirki so bile tudi izkopanine iz prvih izkopavanj. Med drugo

¹⁰ Steklasa, *Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem*, Lj. 1913, str. 8.

¹¹ Steklasa, l. c. 8; IMK 14, 1894, 38.

svetovno vojno je bil Barbov grad razrušen, usoda arheološke zbirke grofa Barba mi ni znana.

Na njivi posestnika Zupančiča se kljub splaniranemu terenu še danes dobe tako izkapanine iz časa Ilirov kot Rimljanov. Halštatske najdbe so bolj sporadične, očitno ostanki iz že uničenih gomil. Podobnih najdb je po izjavi gospodarja Zupančiča bilo mnogo tudi na sosednjem terenu. Prav tako pa se dobe tudi ostanki iz rimske dobe, tako iz grobov kot arhitekture. Značaj arhitekture je popolnoma neznan, po gospodarjevem pripovedovanju pri malo globljem oranju stalno nalete na isti njivi na ostanke starih, očitno rimskih zidov. To je vse, kar vemo o njej.

Opis najdb a) iz halštatske dobe. Leta 1936 je grof Barbo podaril Narodnemu muzeju tri predmete, ki izvirajo verjetno tu iz bližine in jih priključujem objavi letos izkopanih predmetov. Sestav najdbe je neznan.

1. Bronasta zapestnica, masivna, nesklenjena, konca se stikata. Vnanji rob je široko nažlebljen, žlebovi so ponovno profilirani. Pr. 11,3 cm, deb. 0,6 cm. Inv. št. P 7128. Tab. I, 1.

2. Bronasto kolesce. Zunanji in notranji obod sta povezana s štirimi prečkami. Pr. 4,7 cm. Inv. št. P 7150. Tab. I, 3.

3. Bronasto kolesce. Zunanji obod, ki je delno fragmentiran, in notranji sta zvezana s štirimi prečkami. Pr. 4,7 cm. Inv. št. P 7129. Tab. I, 2. Morda pripadata kolesci k okrasu konjske opreme.

Vsi ostali predmeti izvirajo iz letošnjega leta. Predmeti pod št. 4, 5, 6 in 7 so bili najdeni, po pripovedovanju gospodarja, skupaj.

4. Obroček od pasne spona, udet v okov iz bronaste pločevine, s katero je bil pritrjen na pas. Obroček je na vnanji strani razčlenjen s širokimi žlebovi. 5 cm dolg okov iz bronaste pločevine je bil na vrhnjem zunanjem robu rahlo napiljen in pritrjen z dvema kovicama na pas. Zadnji del bronastega okova je nazaj upognjen. Pr. obročka 3,2 cm, deb. 0,3 cm. Inv. št. P 10011. Tab. I, 4.

5. Sličen okov od pasne spona z obročkom, ki je na vnanji strani razčlenjen s širokimi plitvimi žlebovi, ti pa so ponovno razčlenjeni s tremi plastičnimi črtami D. okova 5 cm. Pr. obročka 3,5 cm. Deb. 0,5 cm. Inv. št. P 10012. Tab. II, 4.

6. Fragment ovratnice iz masivne bronaste žice, okroglega preseka. Na vnanjem robu je okrašena s prečnimi žlebiči. Vel. ohranjenega fragmenta 10,5 cm, deb. 0,5 cm. Inv. št. P 10013. Tab. II, 3.

7. Fragmenti bronastih votlih zapestnic. Fragmenti so na zunanji strani ornamentirani s prečnimi gostimi zarezi, ki se kombinirajo z okrasom dveh kanalur, ki stojita v 0,4 cm razmaku. Deb. zapestnice 0,5 cm. Vel. največjega fragmenta 6,2 cm. Konci zapestnic so bili vdeti drug v drugega. Inv. št. P 10015. Tab. II, 1.

8. Bronast gumb z 2,5 cm široko glavico iz bronaste pločevine. Glavica je na zunanjem robu napiljena. Zanka na notranji strani ni ohranjena. Inv. št. P 10014. Tab. II, 2.

Podano halštatsko gradivo samo po sebi ni pomembno niti redko. Žal predstavlja po vsej verjetnosti ves ostanek številnih gomil okrog Rakov-

nika. Ne da bi bilo potrebno ob teh skromnih ostankih navajati številne paralele, lahko ugotovimo, da pripada gradivo srednji in predvsem mlajši halštatski dobi in da je bogato zastopano na samih najdiščih iz Mirenske doline kot tudi drugod v tem času.

b) *I z r i m s k e d o b e*. Pri najdbah iz tega časa smo toliko na boljšem, da nam je možno rekonstruirati vsaj delno en grob.

Grob I. Grob je bil obdan s ploščatimi kamni, ki so bili povprečno visoki 60 cm, široki do 40 cm in debeli do 6 cm ter so od vseh štirih strani obdajali žaro. Na vrhu pa je bil grob pokrit z napisno ploščo. Napisna stran je bila obrnjena navznoter in je zaradi tega napis odlično ohranjen in čitljiv. Žara je bila delno zdrobljena in jo najditelji niso ohranili. Ostali grobni pridevki so ohranjeni (sestav groba dajem po pripovedovanju najditeljev in je zanesljiv).

1. Napisna plošča (titulus) je iz zrnatega belega marmora, napisna stran je delno prekrita s sigo. 5,6 cm širok rob je dvakrat profiliran. Napisno polje je vglobljeno. V prvih dveh vrstah so črke visoke 3,5 cm in široke do 3 cm. V zadnjih vrstah visoke 3,5 cm in povprečno 1,5 cm široke. Napisna plošča meri 45×42 cm in je 6 cm debela.

Togivepus
Optati. f(ilius). et
Melissa. Cai(filia). vivi f(ecerunt)
sibi. et. Sperato. f(ilio)
an(norum). XVIII

V napisu sta dve ligaturi, obakrat je vezan I s kratko črtico nad zadnjo oziroma v drugem primeru nad prihodnjo črko (sl. 8). Napisna plošča je v Dolenjskem muzeju v Novem mestu.

2. Oljenka iz rdeče gline. Najobičajnejšega tipa z žigom FORTIS na dnu. Rahlo vglobljeno dno je kanelirano s tremi krožnimi, koncentričnimi kanelurami. Plastični obroček, ki loči diskus od ramena, na katerem sta dve plastični, nepredrti vzboklini, ni zaključen v disku, ampak tvori kanal, ki se na nosku okoli odprtine za stenj nekoliko razširi in zaključi v loku. D. 11 cm, viš. 3 cm. Inv. št. R 8085. Tab. III, 2.

3. Čaša gubanka iz stekla. Fragmentarno ohranjena. Izrazita noga ima proti sredini dvignjeno dno, trup se proti vrhu razširja, rahlo usločen vrat je nagnjen navzven. Viš. 9,5 cm, pr. dna 3,5 cm, deb. stekla 0,5 mm. Inv. št. R 8086. Tab. III, 1.

4. Bakreni as cesarja Lucia Vera.

A : L VERVS AVG ARMENIACVS Glava L. Vera desno

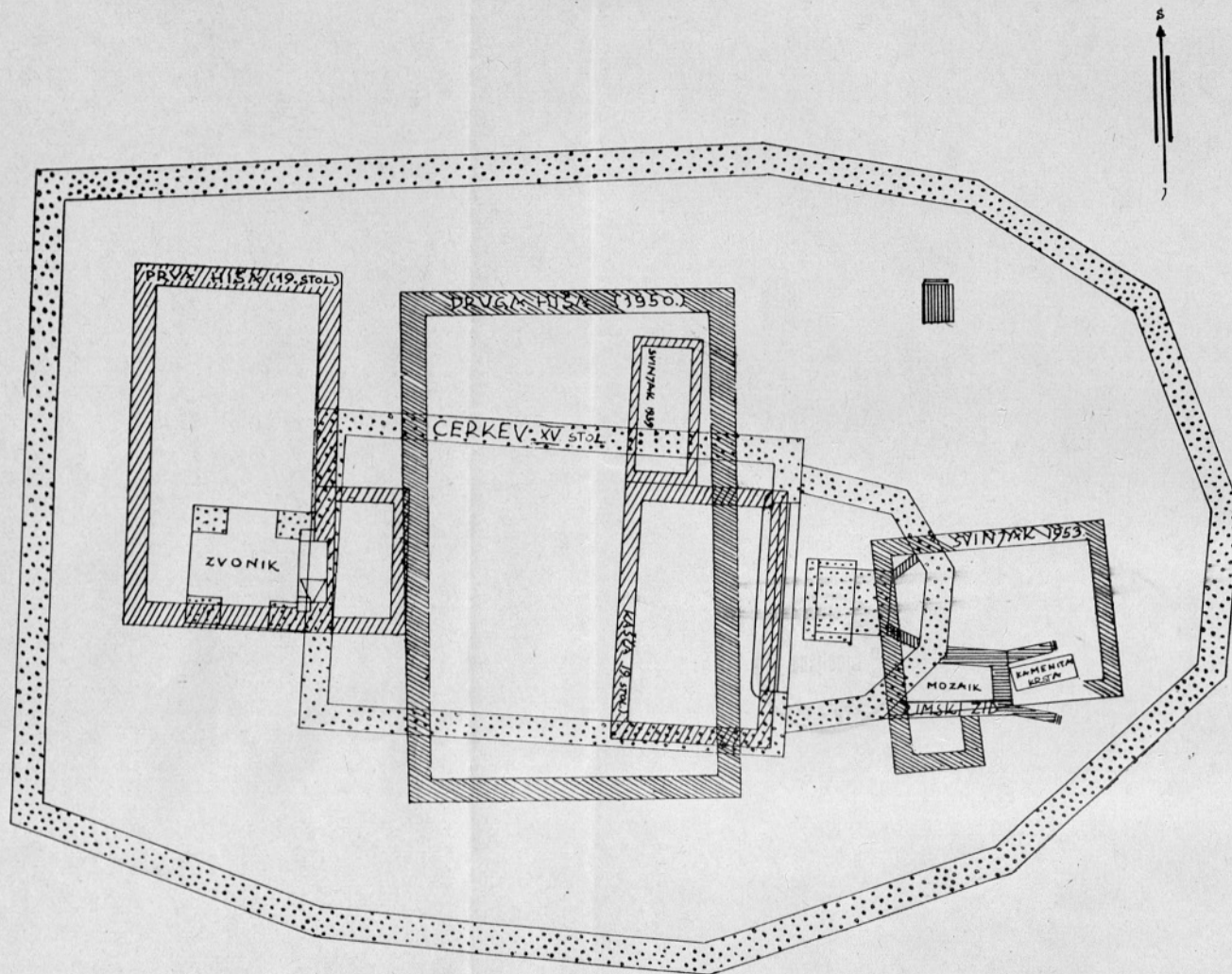
R : TR P IIII IMP II COS II S C na obeh straneh v polju. Viktorija stopa levo, v levici drži palmovo vejo, v desnici venec.

Leto dec. 163—dec. 164. Teža 10,90 gr, vel. 27—27 mm. Kovnica Rim. RIC 1392.

Tudi ostale najdbe izvirajo iz grobov, toda ne iz istega. Pripadajoče grobno gradivo je bilo uničeno. Tako je bila najdena fibula v žari, ki ni ohranjena, Titov novec v grobu, obdanem s ploščami, Hadrianov na površini nekega drugega groba.

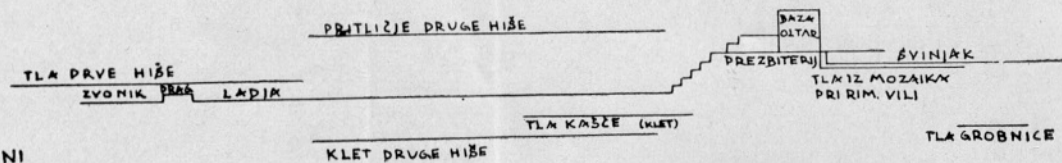
SV. KRIŽ PRI MORAVČAH

MERILO = 1:100

LEGENDA

- PRVA POZIDAVKA OKOLI L 100
- DRUGA POZIDAVKA V 15. STOL
- TRETJA POZIDAVKA OD 1810-1944.
- ČETRTA POZIDAVKA PO II. SVET. VOJNI
- ZIDOVJE NEZNANEGA POREKLA
- ZID IZGINE
- NAJDIŠČE RIM. NAGROBNEGA SPOMENIKA

AVGUSTA 1953
RISAL
IGNACIJ RIBIČ

5. Fibula iz bronu. Visok lok pravokotnega preseka z glavičastim profiliranim izrastkom na sprednji strani in tremi manjšimi izrastki na zadnji strani loka. Igla je pri trjena na šarnir v 3,5 cm širok prečni nosilec igle okroglega preseka, ki je na koncu profiliran z dvema prečnima kanelurama. Vrhnji del ležišča igle je ornamentiran z vrezanimi romboidi. D. 6,5 cm, viš. 3 cm. Inv. št. R 8084. Tab. III, 3.

Sl. 8. Straža pri Št. Rupertu. Napisna plošča iz groba I.

6. Bakreni as cesarja Tita.

A : IMP T CAES VESP AVG P M TR P COS VIII. Glava Tita z lovorjevim vencem, desno.

R : AETERNIT AVGUST S C levo in desno v polju. Aeternitas stoji desno, z levo nogo stopa na globus, v levici drži cornu copiae, v desnici žezlo.

Leto 80. Kovnica Rim. Teža 11,37 g, vel. 25—26 mm RIC 123.

7. Bronasti dupondius Hadriana.

A : IMP CAESAR TRAIANUS HADRIANUS AVG Glava Hadriana z žarkovno krono, desno; na levi rami je obleka.

R : PONT MAX TR POT COS III S C na obeh straneh v polju, FORT RED spodaj. Fortuna sedi levo. V levici drži cornu copiae, v desnici krmilo. Leto 119. Kovnica Rim. Teža 12,98 g. Vel. 28 mm. RIC 571.

Grob z napisno ploščo je časovno omejen po najdbi novca¹² v grobu. Pred letom 164 grob ni mogel nastati. Z ozirom na stil črk v napisu se od te letnice ne smemo preveč oddaljiti. Napisna plošča je torej iz druge polovice drugega stoletja. Ime Togivepus je pri nas neznano, pač pa imamo imena kot Tugio, Togius, Togus; predvsem v Noriku. Prav tako poznamo imena s korenem drugega dela:¹³ Vep., Vepo, Vepus, Veponus, Veponius, Teponia, Vepogenius, Vipo. Gentile Vepo se dobi na spomeniku iz bližnjega Tržišča pri Mokronogu (CIL III, 10795 s popravkom Premersteina CIL III, p. 2328, 28 add.). Večina teh imen je iz Norika. Rendič¹⁴ naštevata ime Vepus, ki se dobi tudi na Livanskem polju (Spomenik 88, 1938, 122 n. 22, z risbo) med ilirskimi imeni. Holder¹⁵ ga ima za keltskega. Grško ime Melissa je tudi že znano v naših krajih (CIL III, 2185, 5655, 4977). Zanimiva je ta kombinacija očitno domačega in grškega imena.

Kronologija do sedaj znanega rimskega dela grobišča je drugo stoletje. Tu opisani predmeti, predvsem pa denar, to potrjuje. Fibula pod št. 5 je starejša varianta te vrste. Prečni nosilec igle je brez okrasa, izrastki na obeh koncih loka so majhni. Po Kovrigovi¹⁶ nastopi ta tip v 3. stoletju. Na našem najdišču je, sodeč po ostalem gradivu, vsaj že iz začetka 3. stoletja, če že ne iz druge polovice 2. stoletja.

Naseljenost Mirenske doline v rimskem času je prav tako že bogato izpričana. Skozi dolino je šla rimska cesta iz Trebnjega (Praetorium Labitorum) v Savsko dolino. Trasa ceste, ki jo navajata Premerstein-Rutar,¹⁷ seveda ni gotova, ampak jo le domnevamo po več ali manj slučajnih najdbah iz doline. Tudi beneficiarna postava v Trebnjah je bila delno ustanovljena z ozirom na to cesto.¹⁸ Blizu rimske ceste je ležala tudi naša postojanka. Ne da bi hotel navajati in dopolnjevati še enkrat vseh najdb iz Mirenske doline, omenjam le Malo Ševnico pri Mirni, kjer gre očitno za večje rimsko naselje, o katerem pa še danes ničesar ne vemo, dasi ga omenjata že Freyer in Arneht.¹⁹ Kmetje še danes pri globljem oranju zadevajo na zidove. Mnogo rimskega denarja iz te postojanke hrani domačin Ambrožič v svoji numizmatični zbirki.

¹² Vse novce je določil A. Jeločnik, za kar se mu tudi na tem mestu zahvaljujem.

¹³ Za sestavljenke z Vep-mi je dal ljubeznivo na razpolago svojo kartoteko z zbrano literaturo J. Šašel. Tudi na tem mestu najlepša hvala.

¹⁴ Ilirska onomastika na latinskim natpisima u Dalmaciji. 3. Prilog Vjesniku za arh. i hist. Dalm. 52, 1948, 28.

¹⁵ Cfr. Žganjer, Vjesnik za arh. i hist. Dalm. 53, 1952, 18 in tu citiranega Holderja, Altcelt. Sprachschatz 3, 178.

¹⁶ Kovrig, Die Haupttypen der Kaiserzeitl. Fibeln in Pannonien, 1937, str. 125.

¹⁷ Premerstein-Rutar, Römische Strassen, str. 26.

¹⁸ Saria, GMDS 22, 1941, 36.

¹⁹ Freyer, Mitth. d. Hist. Vereins 1851, str. 26, Arneht, Wiener Sitzungsberichte phil. hist. Cl. 6, 206.

3 Trebnje

Važna rimska postojanka Praetorium Latobicorum čaka na eni strani še sistematičnih izkopavanj kakor tudi objave že do sedaj znanega gradiva, od katerega poznamo v dobri obdelavi zaenkrat le številne kamenite spomenike te beneficiarne postojanke. Letos je Cerk Anton daroval muzeju v Ljubljani rimsko tehtnico, ki je bila najdena leta 1929 med državno cesto in občinskim poslopjem. Ker tovrstno gradivo pri nas ni posebno bogato, v tej zvezi tehtnico objavljam.

1. Rimska tehtnica, prelomljena, iz bronu. Oba konca tehtnice sta zaključena s stožčasto glavico, manjši del, na katerega so obesili predmet, je kvadratnega preseka in ima tri zanke; zgoraj je zanka, na kateri je tehtnica visela, spodaj in ob strani za obešanje predmeta. Daljši del, kamor so obešali utež, je tanjši, rombičnega preseka, označen z zarezi, ki so označevale težo. D. 21,5 cm. Inv. št. R 8081. Tab. II, 5.

4. Dobe pri Kostanjevici

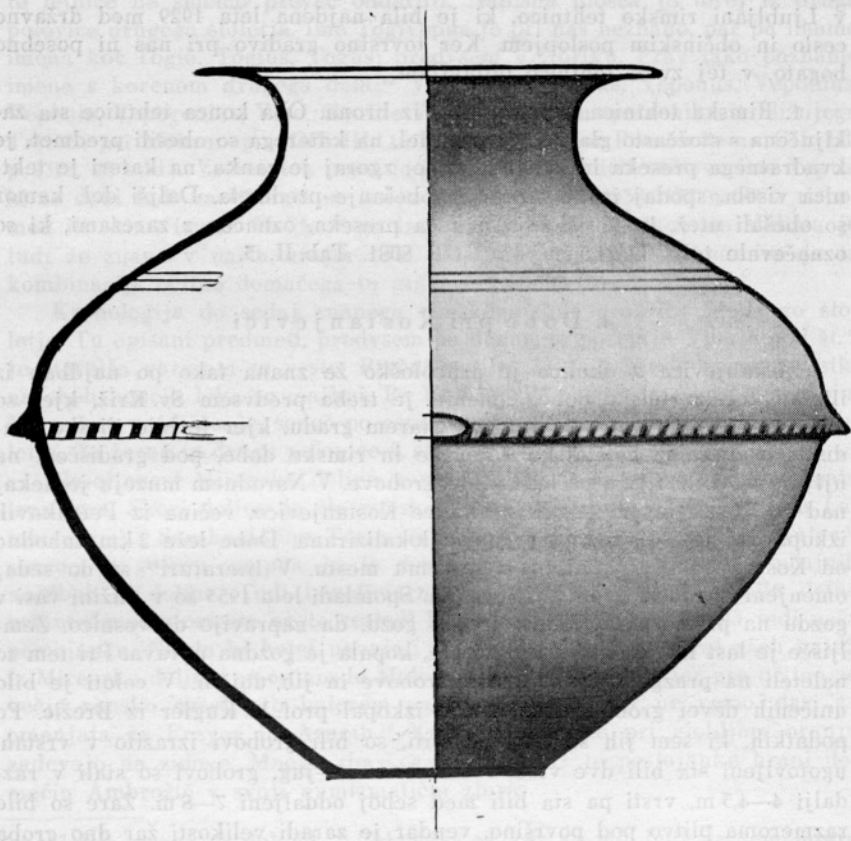
Kostanjevica z okolico je arheološko že znana tako po najdbah iz ilirske kot iz rimske dobe. Omeniti je treba predvsem Sv. Križ, kjer so našli po Pečnikovem poročilu²⁰ na Starem gradu, kjer je bilo ilirsko gradišče, ostanke iz halštatske, latenske in rimske dobe, pod gradiščem na njivah proti Sv. Križu pa halštatske grobove. V Narodnem muzeju je nekaj nad 50 predmetov iz gomil iz okolice Kostanjevice, večina iz Pečnikovih izkopavanj leta 1891, ki niso točno lokalizirana. Dobe leže 2 km zahodno od Kostanjevice ob poti proti Novemu mestu. V literaturi²¹ so do sedaj omenjeni le rimski grobovi in gomila. Spomladi leta 1955 so v bližini vasi v gozdu na prostoru ca. 20 m² otrebili gozd, da napravijo drevesnico. Zemljišče je last Karla Kuntariča iz Dob, kopala je gozdna uprava. Pri tem so našli naleteli na prazgodovinske žgane grobove in jih uničili. V celoti je bilo uničenih devet grobov, desetega je izkopal prof. M. Kugler iz Brežic. Po podatkih, ki sem jih še mogel dobiti, so bili grobovi izrazito v vrstah, ugotovljeni sta bili dve vrsti v smeri sever—jug, grobovi so stali v razdalji 4—4,5 m, vrsti pa sta bili med seboj oddaljeni 7—8 m. Žare so bile razmeroma plitvo pod površino, vendar je zaradi velikosti žar dno groba doseglo globino 80—100 cm. Grobovi so bili delno, ne vsi, pokriti s kamnitimi ploščami, ki so delno ostale še na terenu in merijo do 60 × 60 cm in so debele od 10 do 35 cm. V vseh grobovih so bile velike žare, približno velikosti kot je objavljeni primer. V njih so bile večkrat še manjše posode, nekatere baje z ročkami, kalcinirane kosti in pepel. O kakršnihkoli kovinskih najdbah ni vedel nihče ničesar povedati. Grobna jama ni bila izrazito oblikovana, v enem primeru je bila nad kamnito ploščo najdena majhna posodica. Grobovi leže v ilovnati zemlji. Od desetega groba, ki ga

²⁰ IMK 14, 1904, 194.

²¹ Pečnik, l. c. 194.

je izkopal prof. Kugler, je ohranjena žara v fragmentih in deli skodele, ki je bila v njej. Ta grob ni bil pokrit s ploščo.

1. Žara iz sive gline, mešane s peskom. Ravno dno je na zunaj rahlo poudarjeno. Nestrogo bikoničen trup ima največjo površino v sredini, prehod v vrat je poudarjen s tremi horizontalnimi linijami, srednje visok

Sl. 9. Dobe pri Kostanjevici. Žara iz groba 10

vrat ima horizontalno razvrnjeno ustje. Tik pod največjo površino ima žara horizontalno plastično rebro, razčlenjeno z odtisi palčke ali kakega drugega drobnega predmeta; na štirih simetrično razpostavljenih koncih se plastično rebro razširi v 3–4 cm dolge in 2 cm debele plastične držke. Pr. dna 16,5 cm, največje površine 62 cm, ustja 36 cm, viš. cca. 55 cm. Žara je delno sestavljena in se nahaja trenutno še v brežiški gimnaziji.

2. Fragmenti skodele z navznoter uvitim ustjem. Dno je dvignjeno. Pr. dna 8 cm, viš. in pr. ustja se iz fragmentov ne da ugotoviti.

Na podlagi žare lahko grobišče s precejšnjo gotovostjo uvrstimo v mariborsko-ruško grupo. V velikih žarah iz te grupe imamo nedvomne paralele tako po formi kot po okrasu. Tudi skodela z navznoter ovitim ustjem, dasi kronološko netipična, je v mariborsko-ruški grupi zelo pogosta. Pomanjkanje kovinskega inventarja, ki je tudi v mariborsko-ruški grupi relativno redko, izenačenost grobnih najdb, tako da nimamo velike razlike v bogastvu posameznih grobov, ampak so vsi grobovi enakomerno zmerno bogati, to ugotovitev le potrjuje. Način pokopa tudi ustreza mariborsko-ruški skupini. V tej zvezi bi samo omenil še najdbo majhne posodice nad kamnitno ploščo, ki jo moramo tolmačiti v zvezi z grobnim kultom. Primer, ki je prav tako izpričan v samem Mariboru in tudi drugod, n. pr. na Bledu. S tem je dana tudi okvirna datacija: Hallstatt B po Reinecku (1000—850).

Pomen novo odkritega grobišča je velik in leži v geografski legi novega najdišča. Mariborsko-ruška grupa je geografsko ozko omejena v glavnem na Podravje. Najnovejša Staretova izkopavanja v Dobovi so odkrila podobo tega časa in te skupine v Posavju. Bistveno slabše pa poznamo istočasne najdbe iz Dolenjske. Ostrožnik je mariborsko-ruški grupi časovno gotovo paralelen, kako daleč pa sega kulturna paralelnost, vemo še vse premalo. Kostanjevica leži pred vrati bogatih dolenjskih najdišč in bo v mnogočem lahko razjasnila razmerja med mariborsko-ruško in mokronoško skupino (da tako imenujem Hallstatt B horizont Dolenjske) in njuna vplivna razmerja. Morda razjasni tudi konec oziroma prehod mariborsko-ruške grupe v nove tvorbe, ki so do sedaj delno prav tako nejasne.

Že poznano halštatsko gradivo iz kostanjeviške okolice, ki ga hrani Narodni muzej, je iz gomil in časovno mlajše. Tipološko ga karakterizira vaška vozlasta, čolničasta in certoške fibule. Torej časovno 700—400 pr. Kr. po golem tipološkem merilu. Pri ogledu novega najdišča me je študent F. Kuhar opozoril še na druga arheološka najdišča v bližini, kjer so kmetje že izkopali žare in druge predmete. Pri bodočem izkopavanju novega najdišča, ki bo nujno, bo treba tudi ta znanstveno preveriti in klasificirati.

ZUSAMMENFASSUNG

Bericht über einige Zufallsfunde in Slowenien

Sv. Križ bei Moravče

Auf der Stelle, wo Ložar im Jahre 1939 das Presbyterium einer in neuerer Zeit aus unbekanntem Gründen zerstörten spätgotischen Kirche entdeckt hat, konnte man beim Neubau eines Wohn- und Wirtschaftsgebäudes den gesammten Grundriss der gotischen Kirche und ausserdem noch Reste aus älterer Zeit feststellen (siehe Plan). So z. B.: Reste römischer Architektur mit Mosaik (Abb. 1, 2). Ihr Ursprung reicht wahrscheinlich in die zweite Hälfte des 1. Jahrhunderts zurück. Weiter ist da ein römischer Grabstein des Cesernius, der später als Schwellenstufe der spätgotischen Kirche verwendet wurde (von diesem Grabstein sind nur der obere und der untere Teil erhalten Abb. 3, 4, 5); ebenso auch ein

römischer Sarkophag (Abb. 6), in dem zwei altslawische Skelette mit typischen Köttlach-Kulturbeigaben bestattet wurden. Dieser heute bedeutungslose Ort ist ein interessantes Beispiel einer fast kontinuierlichen Besiedlung. Für den Bau der römischen Architektur wurde wahrscheinlich die noch heute an dieser Stelle sich befindende Quelle massgebend. Durch die Trümmer der römischen Architektur, die mindestens noch im 3. Jahrhundert u. Z. bestehen musste, wurden altslawische Ansiedler herangelockt, die dort ihre Toten begruben. Durch die Trümmer der römischen Architektur, ebenso als vielleicht auch durch das Andenken an die altslawische Nekropole, wurde auch der Bau einer christlichen Kirche bedingt. Der Hügel Gradišče (Ringwall) unterhalb des heutigen Dorfes gestattet aber auch die Annahme einer Besiedlung bereits zur Zeit der Illyrer.

Straža bei St. Rupert

In dem Acker des Besitzers Zupančič werden sporadisch noch immer Gegenstände aus der Hallstatt Zeit ausgegraben, die wahrscheinlich als letzte Reste zahlreicher Grabhügel, die sich hier befanden (Anm. 11), betrachtet werden dürfen. Das gesammte Inventar der vorherigen Ausgrabungen, welches im Besitze des Grafen Barbo sich befand, ist heute verschollen. Das im Jahre 1953 auf dem heute bereits planierten Terrain gefundene Material (Tab. I, II) lässt hauptsächlich auf den Junghallstatt schliessen. Auf der gleichen Stelle findet man auch Reste römischer Architektur und Gräber. Ein Grab war von Steinplatten umgeben und mit einer Aufschrifttafel (Titulus Abb. 8) zugedeckt. In demselben Grabe befand sich noch eine Urne, ein Faltenbecher (Tab. III, 1), eine Öllampe (Tab. III, 2) und eine Münze des Lucius Verus aus dem Jahre 164; auch aus den übrigen Resten ist zu schliessen, dass wir hier mit einer Nekropole aus dem 2. Jahrhundert u. Z. zu tun haben. Die Stätte befand sich wahrscheinlich in der Nähe der römischen Strasse aus Praetorium Latobicorum, nach dem Savetal.

Dobe bei Kostanjevica

Gelegentlich der Waldrodung zwecks Errichtung eines Baumgartens wurden 9 illyrische Gräber mit Urnen, grösstenteils mit Platten zugedeckt, zerstört. Aus dem 10. Grabe ist eine Urne erhalten, ebenfalls Fragmente einer Schüssel mit einem nach innen gebogenen Mundsaum. Metallgegenstände wurden im 10. Grabe nicht gefunden. Es ist wahrscheinlich, dass man Metallgegenstände auch für die übrigen Gräber nicht annehmen kann. Die erwähnte Urne hat ihre Parallelen in den grossen Urnen der Maribor-Ruše Gruppe und auch der zerstörte Teil der Nekropole gehört in diese Zeit. Hier haben wir vorläufig das südlichste Beispiel für die Maribor-Ruše Gruppe in Slowenien, es ist auch am nächsten den grossen Unterkrainger Fundorten. Durch vollkommene Durchforschung dieser Nekropole könnte man wichtige Angaben für das Verhältniss des Hallstatt B Horizontes im Drava- und Save-Gebiet einerseits und der Unterkrainger Fundorte (Mokronog) andererseits gewinnen.

